

Rälspiken

Göteborgs
Modelljärnvägssällskap

Nr 4, sept 2012

Svante Runberger 1938 - 2012

Smalspårsträff

GMJS
Visning av
modelljärnväg

Göteborgs Modelljärnvägssällskap
visar sin anläggning vid Svandalsleden, Bergsjögrändsgatan
Göteborg
söndagarna 30 oktober, 6 och 13 november 2011.
Visningar klockan 11.00, 11.45, 12.30, 13.15,
14.00, 14.45 och 15.30.
Förfr: Visning 50 kr, barn (både 14 år) 20 kr.

Kvällsvisningar under
12 oktober och 19 oktober
söndagarna 18.00, 19.00 och
19 november 2011.
Förfr: kvällsvisning 20 kr, barn
10 kr. 14 år och äldre 15 kr. kvällsvisning 10 kr.
Förfr: kvällsvisning 10 kr, barn (både 14 år) 4 kr.

Trag på bild!
Mitt intresse är dig! Vi söker Visnings-
ledare som vill bidra till föreningens utveckling
och gärna tillknyta sig till oss!
E-post: ledare@gmjs.se eller 031 82 81 11

Visningarna i höst

Göteborgs Modelljärnvägssällskap

GMJS är en ideell förening som äger och bygger en modelljärnvägsanläggning i skala O, 1:45. Sällskapet bildades 1945.

2012 består styrelsen av

Leif Johansson, ordförande
Torbjörn Ek, sekreterare
Lennart Risfelt, kassör
Leif Ohlsson, ledamot
Hans Johansson, redaktör och vice ordförande
Nils Pihlgren, ledamot

Vårt medlemsblad Rälspiken utkommer med minst fyra nummer per år. Medlemskap erhålls genom att betala in årsavgiften på 500 kr (2013) på föreningens plusgirokonto 24 14 19 – 1. Föreningens besöksadress är Volviahallen, Bergslagsgatan, Göteborg
(GPS-koordinater 57 42 42, 11 58 30)
Brevadressen är
GMJS c/o Torbjörn Ek
Kobbarnas väg 15
416 64 GÖTEBORG

Vill Du komma i kontakt med oss går det säkert med något av nedanstående
Ordföranden 031 - 57 34 49
Sekreterare 031 – 19 37 36
Sekreteraren: torbjorn_ek@hotmail.com
Redaktören: hasses@telia.com

Text och foto, där intet annat anges, står redaktören för.

Se även vår hemsida
www.port.se/gmjs

Hört på banken

-Har ni legitimation?
-Har vadå??
-Jag menar har ni något att styrka er med?
-Nej, det är ju det jag skall ha pengarna till!

å andra sidan...

Ja, det var sommaren 2012. Lite blandad kompott, en del solsken men också en del mörka moln. Vår järnvégshimmel har också förmörkats av att Svante har stigit på sista tåget och rest iväg mot okänt mål. Vi saknar Dig innerligt! Mer om detta i bifogade minnesruna.

Aktiviteten nere på klubben har varit hög under sommaren. Kanske det ibland tvivelaktiga vädret har bidragit en del. Vi har byggt färdigt den nya sträckningen av smalspåret, färdigställt tunnelmodulen, byggt ny vitrin för våra 1:10 vagnar samt byggt mötesspår vid Nypåstigen. Våra blå vagnar håller också på att färdigställas. Nu startar höstsatsningen inför våra visningar. Välkommen ner att hjälpa till! Alla krafter behövs för att showen (heter det så?) skall bli så sevärd som möjligt för våra besökare. Vi har ju gäster som återkommer år efter år så det är inte fel att ha lite nytt att visa upp. Kan Du bidra med några idéer?

I förra numret undrade jag vad Du kan om Sveriges Järnvägar. Här kommer svaren:

- 1 Det elektriska F-loket
- 2 Hilding Carlssons första lilla rälsbuss, SJ 310
- 3 Falkenbergs Järnväg
- 4 Elektrifieringen
- 5 Restaurangvagnar
- 6 Tågfärjan Trelleborg-Sassnitz
- 7 Förstatligandet
- 8 Generaldirektör
- 9 Inlandsbanan
- 10 Tunneln genom Hallandsåsen (Rhoca-Gil Hill...)

Hade Du 10 rätt? Jag trodde väl det! Vi har som bekant en ansenlig kunskapsbank bland våra medlemmar. Det är både roligt och stimulerande att vara omgiven av så mycket visdom!

Hans Johansson

Omslaget

visar vårt nya mötesspår vid Nypåstigen hållplats på vår "änglinje".

Balansakt i den högre skolan

För några år sedan hade vi ett försök med en provisoriskt upphängd projektduk uppsatt i snöre ute i modellhallen. Beslut togs senare att montera upp en motordriven projektduk i takkonstruktionen i mitten av lokalen framför manövertornet. Tanken var att för besökare vid en visning ev. kunna visa bilder av vissa utsnitt/modeller på vår modellbana. Även ev. film. Frågan var hur vi skulle på bästa sätt montera duken då det var 310 cm mellan fästpunkterna på kassetten och takstolarna har ett avstånd av 240 cm från varandra. Efter mycket funderande hit och dit bestämdes att montera kassetten på ett fyrkantrör av aluminium som anpassades till takstolarnas bredd, Ralph Milton fixade och fräste fästena i röret och en måndagskväll monterade vi upp det hela. Ralph, Hans Lindgren och undertecknad anskaffade två stegar som ställdes mot takstolarna och med förenade krafter och ett rep monterades projektörpaketet upp och kunde fästas med bultar. El-kopplingar drogs till tornet och med en radiostyrd fjärrkontroll kan duken nu fällas upp och ned utan att fastna i kontaktledningen. Lite riskfylld balansakt men allt fungerade till belåtenhet och vi skadade inget på banan.

Leif Johansson

Ralph Milton och Leif Johansson i full aktion

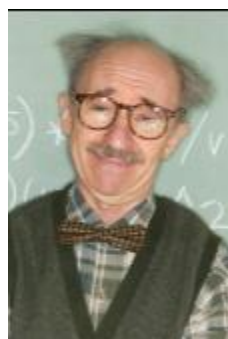
Ny vitrin

Våra två modeller i skala 1:10 har fått en ny plats. De stod tidigare på ett stativ inne i biblioteket. Dels blev det trångt vid kaffebordet, dels samlade de damm och inte minst fick inte våra besökare vid visningarna ta del av mästerverken.

Det beslöts därför att en ny vitrin skulle byggas ut mot anläggningen. Sagt och gjort. Ralph Milton tog sig an uppgiften med stor entusiasm och vips var det ett hål i väggen. Nu är allt klart, glasat och inramat. Tack Ralph!

Vår ordförande beskådar den ännu inte glasade vitrinen

Problematiskt

Nu när Reinfeldt vill att vi skall jobba tills vi blir 75, hur skall man då kunna skilja personal från boende inom äldreomsorgen?

Återvinning

En av våra äldsta broar har sedan ett år tillbaka fått nytt liv på en av våra moduler. Bron härstammar redan från Torggatan.

Den byggdes av Rustan Lange och på bilden från tidigt 50-tal kan vi se Alf Johanssons D-lok på väg att passera bron. På ena reklamskylten kan vi läsa "Annorlunda Gjuteri & mek. verkstad" samt på den andra "Målningsarbetet utfört av Jonassons". På spåret bredvid ser vi Rustans eget Mg.

Bron följde med till Bergslagsgatan och monterades över ånglinjen i östra kurvan av huvudlinjen. Det var innan vi byggde dubbelspår på sträckan i början av 80-talet. Alfs D-lok är still going strong.

Lite uppfräschad men fortfarande helt intakt pryder den nu en av våra moduler.

Från verklighet till modell

På station Skenköping finns en liten ställverksbyggnad som är tillverkad utav Stig Nyberg. När man kollar på bordet i denna byggnad ligger det faktiskt en bild av en förstasida från Göteborgs Posten daterad 1958 som går att läsa med lupp. Nu antar jag att personalen inte hade så stor möjlighet att sitta och dagdrömma över en tidning. Jobbet var övervakning.

Förebilden till denna ställverksbyggnad har varit en viktig del i Göteborgs järnvägsnät. Byggnaden var placerad vid Södra Kustbanegatan på Gårda och hade den viktiga funktionen att styra tågen från SJ och Bergslagsbanan samt från godstågsviadukten från Sävenäs som här sammanstrålade i en förgreningsväxel för att sedermera fortsätta på dubbelspår fram till Almedals station.

Platsens beteckning ”Gubbero Blockpost”

Järnvägen går idag i en tunnel i berget men gick då parallellt med Kustbanegatan som hade en järnvägsövergång i Tomteгатans förlängning. Blockpostkurens läge i förhållande till dagens gatunät är svår att exakt bestämma men ungefärligt kan man säga att den var placerad mitt på motorvägen E6 öster om spårvägens vagnhallar.

Anledning till att man lade en blockpost här var att man i järnvägens barndom hade manuell tågindikering och tågklararen på Göteborgs Central hade ingen möjlighet att övervaka driften längre än till Olskroken. Nästa station efter Gubbero var Almedal som tjänade som förgreningsstation mellan Väst kustbanan (VKB) och Göteborg Borås Järnväg (GBJ).

Leif Johansson

Väst kustbanan gemensam med Göteborg-Borås Järnväg genom Gårda

Stig Nybergs superdetaljerade modell

LMMJ:s 20-års jubileum

LMMJ:s förkortning står för Lennart Möllers Modelljärnvägar. Lennart som är medlem i GMJS har en stor och intressant modelljärnväg i sitt garage på Hisingen.

20 års jubileum skulle firas 17 april och några av oss hade planerat in att uppvakta på högtidsdagen. Vid sjuånåret samlades vi utanför lokalen och blev välkomnade. När man kommer upp på loftet blir man imponerad av den stora anläggningen med 100-tals meter räls och som rymmer bl.a. malmtåg i full längd med 50-talet malmvagnar dragna av Iore-lok runt anläggningen. Jag blev mest imponerad av ett Amerikanskt godståg med ca 100 godsvagnar draget av en ångloksmodell av Big-Boy.

Tåget gick genom ett flertal kurvor och innan sista vagnen hade passerat på undre spåret körde loket på en bro över sitt eget tåg.

När vi hade fått så mycket inspiration som gick att svälja började kaffedoften från nedre våningen att göra sig gällande, varefter vi gick ner och hade en trevlig pratstund över kaffe med dopp varvid vi överlämnade ett diplom och sedermera avtackade värden för en trevlig afton.

Leif Johansson

Big-Boy

Fler än i verkligheten?

Kaffet lät sig väl smaka

Smalspårsträff

Den 21 juli arrangerade Smalspårsfrämjandet en sommarträff i Gräfsnäs. Ca 20 entusiaster hade samlats för lite inbördes beundran samt för att utbyta erfarenheter och diverse tips. GMJS var representerade genom Leif Johansson, Hans Lindgren och undertecknad. Många hembyggen visades upp, flertalet var dock i HO.

Ann-Marie Brandt hade tagit med ett antal olika träd och visade på olika byggnadsteknik

Vår ordförande visade upp ett antal mässingsmodeller under byggnad, bl.a. vårt kommande 3-fotatåg, Lidan. Till höger GJS.

Själv visade jag upp 4 olika typer av Carlsson-rälsbussar samt en liten modul med Vittskövle lilla 3-faslok med spårvidd 600 mm.

Hans Johansson

Svante Runberger 1938 - 2012

Vår vän och medlem sedan en mycket lång tid tillbaka har lämnat oss. Hans allvarliga sjukdom, som han lidit av under många år, har till slut besekrat honom. Han gick bort den 7 juni 2012 vid en ålder av 74 år, kanske påskyndat av hustrun Ulla-Britts bortgång vid slutet av föregående år.

Svante, som 1961 blev medlem nummer 37, har under åren gjort mycket stora insatser inte bara inom GMJS. Svantes intresse för dokumentation visade sig tidigt.

Som nybliven medlem deltog han i redaktionen för GMJS första medlemsblad Skarvjärnet. Svantes intresse för tåg i alla former ledde till hans mycket stora insatser för järnvägshobbyn. Här kan nämnas några av hans verksamheter både inom GMJS och inom järnvägsteknik i allmänhet. Svante var en skicklig modellbyggare, det blev många vackra modeller under årens lopp. Konstruktion och tillverkning av koppel, boggier, takventilatorer m.m var andra specialiteter på Svantes modellbyggarmeny.

I skapandet av en modell av SJs X2000-tåg deltog Svante med sitt kunnande och sina kontakter. Projektet var stort och dyrbart och innefattade delvis för oss okänd teknik, bl.a. strängpressning av aluminium, plastgjutning m.m. Sammanlagt nio tåg byggdes, åtta finns nu som utställningsmodeller hos företag och bl.a. Sveriges Järnvägmuseum i Gävle, det nionde går än i dag på vår anläggning.

Svante ombesörjde även att ett antal vagnssidor för personvagnar litt A7/B7 tillverkades.

Hos många av de svenska tillverkarna av järnvägsmaterial fanns för ett tiotal år sedan ritningsmaterial som man avsåg att göra sig av med. Svante räddade, systematiserade och registrerade stora mängder sådana

ritningar, ett omfattande arbete. Ritningsmaterialet finns nu tillgängligt för t.ex. forskare och modellbyggare på Landsarkivet i Göteborg under namnet "Runbergerska samlingen". Svante ordnade också att GMJS har fått kopior i format A4 av alla dessa ritningar. Under de senare åren har tre böcker om svenska järnvägsvagnar utkommit. I böckerna presenteras vagnar med text av Hans Helmstein och med ritningar utförda av Svante med mycket stor noggrannhet. Den första boken "SJ Personvagnar av 30-talsmodell" kom ut 2004, den andra "SJ Personvagnar av 1940- och 1950-talsmodell" kom ut 2007. Den tredje boken "SJ Personvagnar av 60-talsmodell" kom ut 2010.

Under ett tiotal år, då undertecknad var redaktör för vår medlemstidning Rälspiken, bidrog Svante med ritningar i skala 1:45 i varje nummer. Ibland var det bråttom inför "pressläggningen" varför Svante kom hem till mig med ritningar. Han stannade ofta en stund och vi fick då tillfälle att samtala om konst, musik, teater och annat som intresserade oss båda.

Hans hjälpsamhet var välkänd. Vid kaffepausen på GMJS kunde någon framkasta en idé om byggandet av något järnvägsfordon. Genast kunde Svante säga: Det finns en ritning på det, vill du ha? Svante var en mångsysslare och hade många andra intressen utöver tåg och ritningar. Han var mycket kunnig i ångloksteori och behärskade denna gamla, nu utdöende, ingenjörskonst.

Med Svantes bortgång har vi förlorat en god vän och en synnerligen entusiastisk föreningsmedlem. Han har med sin generositet, hjälpsamhet och sitt kunnande varit till stor glädje inte bara för oss inom GMJS utan för många utanför vår krets. Våra tankar går till Svantes familj.

Leif Ohlsson

